

5. Blackwell, R.D. Miniard, P.W. Engel, J.F. (2007), *Consumer Behavior*, 10-th ed., Piter-Press, Saint-Petersburg, Russia.
6. Makashev, M.O. (2011), «Consumers perception of the brand quality», *Elitarium*, [Online], available at: http://www.elita-rium.ru/2011/03/09/vosprijatie_kachestva_brenda.html (Accessed 4 Oct 2014).
7. Silin, S. (2010), «Ways to influence different personality types», *Prodvizhenie Prodovol'stviya. Prod&Prod*, [Online], vol. 07—08, available at: <http://www.marketing-spb.ru/lib-mm/strategy/cem.htm> (Accessed 4 Oct 2014).
8. Dligach, A. Pisarenko, N. (2006), «Dark side of the moon or internal brand positioning» *Marketing, reklama i sbyt*, [Online], vol. 1, available at: <http://strategy.com.ua/Articles/-Content?Id=38> (Accessed 4 Oct 2014).
9. Sirotkina, I. (2006), «Brand and the personnel», *Upravleniepersonalom*, vol. 13, available at: <http://www.lawmix.ru/bux/84666/> (Accessed 4 Oct 2014).
10. Universal MacCann Curiosity works (2013), «Lukoil», available at: <http://sites.umww.com/um-ukraine/work> (Accessed 4 Oct 2014).

УДК: 311.21:331.215:305-055.2

*I. В. Луняк, к.е.н., доцент кафедри статистики ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
О. А. Петухова, старший викладач кафедри статистики ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

СТАТИСТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ГЕНДЕРНИХ НЕРІВНОСТЕЙ В ОПЛАТІ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

*I. Lunyak, Candidate Economic Science SHEE «Vadym Hetman Kyiv National Economic University»
O. Petyhova, senior lecturer, department of statistics SHEE «Vadym Hetman Kyiv National Economic University»*

STATISTICAL ESTIMATION OF GENDER INEQUALITY WAGE IN UKRAINE

Анотація. У статті проведено статистичне оцінювання гендерних нерівностей в оплаті праці за видами економічної діяльності та регіонами України. Здійснено групування регіонів за співвідношенням заробітної плати жінок і чоловіків.

Abstract. In the article the statistical evaluation of gender inequalities in wages by economic activity and regions of Ukraine. Done grouping regions the ratio of wages between men and women.

Ключові слова: середня заробітна плата, гендерні нерівності, оплата праці.

Keywords: average salary, gender inequality, income.

Особливої актуальності набула проблема гендерної нерівності в Україні, тому важливим є проведення статистичного оцінювання гендерних нерівностей в оплаті праці за видами економічної діяльності та регіонами країни.

Гендерні аспекти оплати праці розглядають у своїх наукових працях українські вчені З. Бараник, О. Власова, Н. Власенко, О. Грیشнова, І. Даниленко, О. Плахотнік, Е. Лібанова та інші [1—7].

Згідно ст. 17 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», передбачено здійснювати рівну оплату праці жінок і чоловіків при однаковій кваліфікації та однакових умовах праці [8]. Але, на жаль, в Україні існує гендерний дисбаланс в оплаті праці. Причому гендерні відмінності обмежують як попит, так і пропозицію жіночої робочої сили. Це відбувається за рахунок дії старих стереотипів поведінки чоловіків і жінок у суспільстві, які впливають не тільки на найманих працівників, а й на роботодавців, які під час наймання на роботу віддають перевагу чоловікам, оскільки будь-яку жінку вважають не вигідним і нестабільним працівником [7].

Основною причиною збереження гендерної нерівності в Україні є відмінності в економічних можливостях чоловіків і жінок. Так, показники освіти не мають суттєвих відмінностей за статтю, а якщо брати до уваги показники тривалості життя, то різниця на користь жінок, тому істотним фактором гендерної нерівномірності у суспільстві є відмінності у заробітній платі жінок і чоловіків.

Жінки становлять більшість працюючого населення України. Питома вага працюючих жінок у 2013 р. становила 52,7 % загальної кількості працівників, така ж тенденція спостерігалась і в попередні роки.

Рівень середньої заробітної плати у жінок в Україні значно нижчий, ніж у чоловіків (рис. 1).

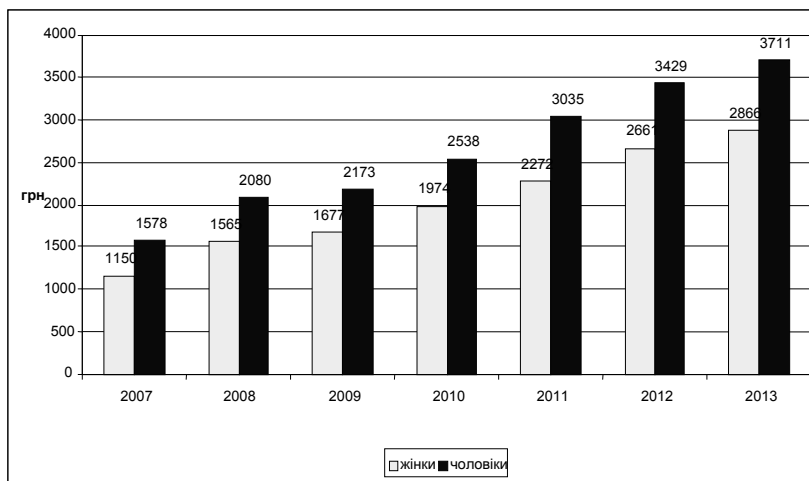

Рис. 1. Динаміка середньомісячної номінальної заробітної плати жінок і чоловіків у 2007—2013 рр. в Україні

Спостерігається нерівномірний розподіл працюючих жінок і чоловіків за галузями економіки. В деяких сферах виробництва задіяна більшість чоловіків, в деяких — жінок. Праця жінок найпоширеніша в низькооплачуваних галузях соціальної сфери — серед працівників освіти (76,6 %) та охорони здоров'я (81,6 %), тоді як у промисловості — 36,2 % (рис. 2). Як наслідок, середня заробітна плата жінок становить 77,2 % відповідного показника чоловіків.

Жінки найчастіше обіймають менш престижні посади і, відповідно, отримують меншу заробітну плату, вони вимушені погоджуватись на низькооплачувану роботу, аніж залишатися безробітними. Частка працюючих на умовах неповної зайнятості також вища серед жінок.

Іншим фактором гендерного розриву в оплаті праці є законодавче обмеження використання праці жінок на окремих видах робіт, де важкі або шкідливі умови праці компенсуються значними пільгами.

Чоловіки обіймають непропорційний відсоток керівних державних та адміністративних посад і одержують більшу зарплату, аніж жінки на тих самих посадах [6]. Більш низькі показники заробітної плати жінок значною мірою зумовлені відсутністю обґрунтованих пропорцій в оплаті праці залежно від складності та соціальної значущості виконуваної роботи.

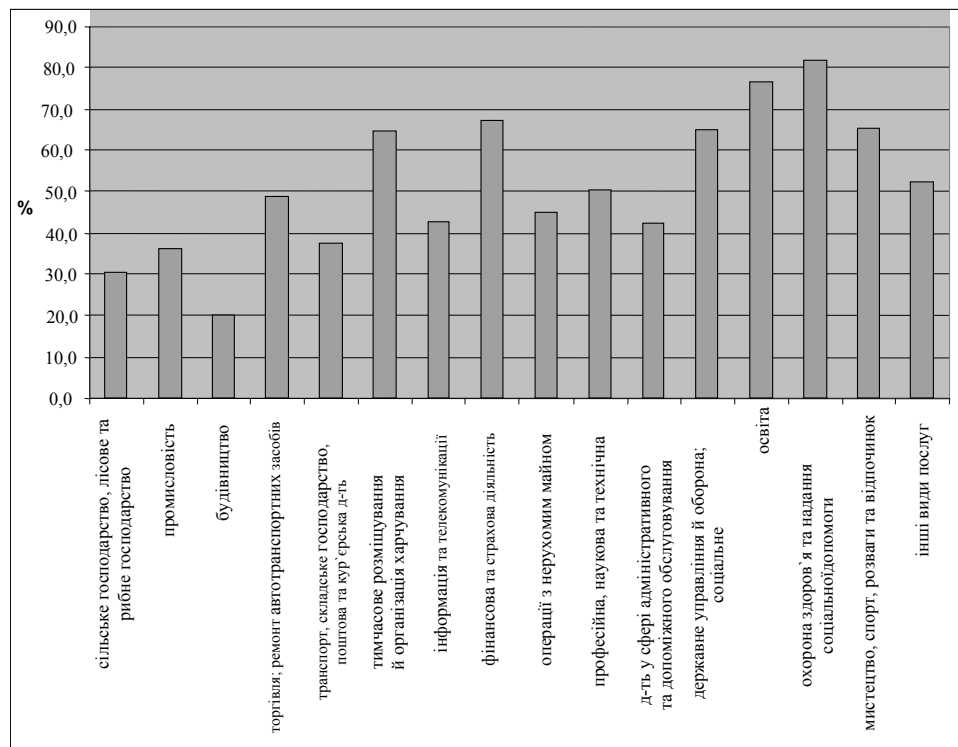

Рис. 2. Частка жінок серед облікової кількості штатних працівників на 31.12.2013 р.

Ця проблема існує в усьому світі. Варіації між країнами коливаються від 75 % до 30 % [3].

У 2013 р. в Україні заробітна плата жінок становила 2866 грн, чоловіків — 3711 грн. Заробітна плата жінок менша заробітної плати чоловіків у всіх видах економічної діяльності (рис. 3), навіть в тих, де превалюють суто жіночі професії, простежується нерівність в оплаті праці на користь чоловіків.

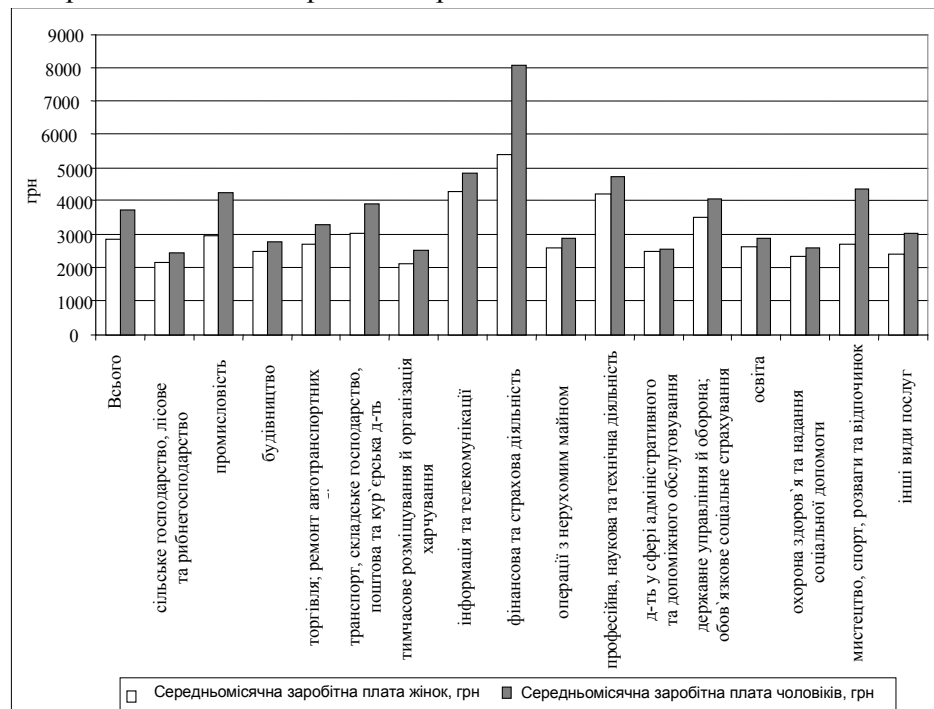

Рис. 3. Заробітна плата чоловіків і жінок за видами економічної діяльності в Україні у 2013 р.

Найбільша середня заробітна плата як чоловіків, так і жінок зафіксована у фінансовій і страховій діяльності. Заробітна плата жінок становила 5395 грн, чоловіків — 8079 грн. Співвідношення середньої заробітної плати жінок і чоловіків становить 66,8 % (розрив сягає 2684 грн).

Значний розрив спостерігається у такому виді економічної діяльності як мистецтво, спорт, розваги та відпочинок де середня заробітна плата жінок (2714 грн) становить всього 62,2 % середньої заробітної плати чоловіків (4362 грн), тобто різниця становить 1648 грн на користь чоловіків. Та ж сама ситуація простежується в промисловості — жінки отримують 2946 грн, чоловіки — 4227 грн, розрив сягає 1281 грн, співвідношення — 69,7 %, а також у поштової та кур'єрській діяльності, де розрив у рівнях заробітної плати жінок (1779 грн) і чоловіків (2755 грн) становить 976 грн і співвідношення дорівнює 64,6 %.

У табл. 1 наведено дані щодо заробітної плати жінок і чоловіків за видами економічної діяльності.

Таблиця 1

ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЖІНОК ТА ЧОЛОВІКІВ У 2013 Р.

Види економічної діяльності	Середньомісячна номінальна заробітна плата, грн		Абсолютне відхилення, грн	Співвідношення заробітної плати жінок і чоловіків, %
	жінок	чоловіків		
Всього	2866	3711	845	77,2
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	2134	2429	295	87,9
з них сільське господарство	2070	2364	294	87,6
Промисловість	2946	4227	1281	69,7
Будівництво	2471	2760	289	89,5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	2696	3309	613	81,5
Транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність	3042	3918	876	77,6
діяльність у сфері транспорту	3415	3421	6	99,8
складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	3573	4302	729	83,0
поштова та кур'єрська діяльність	1779	2755	976	64,6
Тимчасове розміщення й організація харчування	2112	2498	386	84,6
Інформація та телекомунікації	4262	4853	591	87,8
Фінансова та страхова діяльність	5395	8079	2684	66,8
Операції з нерухомим майном	2584	2898	314	89,2
Професійна, наукова та технічна діяльність	4210	4726	516	89,1
з неї наукові дослідження та розробки	3715	4313	598	86,1
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	2490	2554	64	97,5
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	3522	4038	516	87,2
Освіта	2641	2892	251	91,3
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2318	2580	262	89,8
з них охорона здоров'я	2338	2612	274	89,5
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	2714	4362	1648	62,2
з них діяльність у сфері творчості, мистецтв та розваг	2733	3188	455	85,7
функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури	2793	2575	-218	108,5
Надання інших видів послуг	2409	3036	627	79,4

Заробітна плата жінок менша заробітної плати чоловіків у всіх галузях економіки, окрім діяльності бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури, де заробітна плата жінок перевищує заробітну плату чоловіків на 8,5 % (на 218 грн), але частка працюючих жінок у цій галузі становить 0,75 %.

Щодо регіональних гендерних нерівностей, то в усіх регіонах країни у 2013 р. заробітна плата у жінок була меншою, ніж у чоловіків (рис. 4).

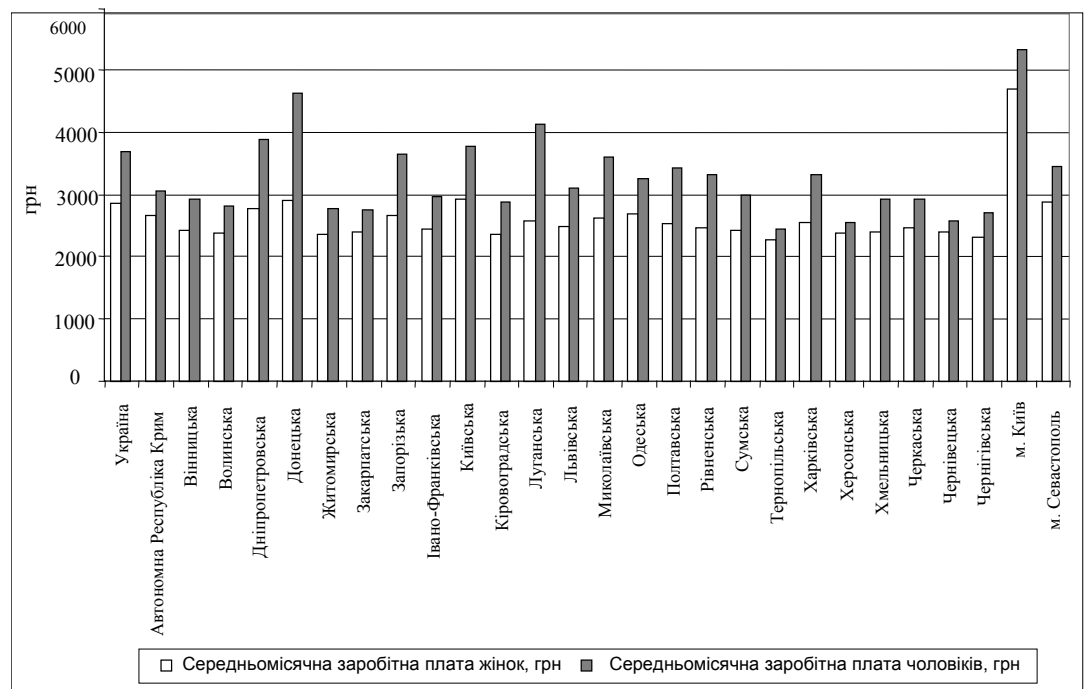

Рис. 4. Заробітна плата чоловіків та жінок за регіонами в Україні у 2013 р.

У табл. 2 наведено дані щодо заробітної плати жінок і чоловіків за регіонами у 2013 р.

Таблиця 2

ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЖІНОК ТА ЧОЛОВІКІВ ЗА РЕГІОНАМИ УКРАЇНИ У 2013 Р.

Регіони	Середньомісячна заробітна плата штатних працівників, грн		Абсолютне відхилення, грн	Співвідношення заробітної плати жінок і чоловіків, %
	Жінок	Чоловіків		
Всього	2866	3711	845	77,2
Автономна Республіка Крим	2683	3063	380	87,6
Вінницька	2427	2911	484	83,4
Волинська	2384	2835	451	84,1
Дніпропетровська	2779	3902	1123	71,2
Донецька	2893	4647	1754	62,3
Житомирська	2364	2795	431	84,6
Закарпатська	2413	2759	346	87,5
Запорізька	2666	3660	994	72,8
Івано — Франківська	2446	2977	531	82,2
Київська	2915	3781	866	77,1
Кіровоградська	2363	2873	510	82,2
Луганська	2590	4117	1527	62,9
Львівська	2506	3103	597	80,8

Закінчення табл. 2

Регіони	Середньомісячна заробітна плата штатних працівників, грн		Абсолютне відхилення, грн	Співвідношення заробітної плати жінок і чоловіків, %
	Жінок	Чоловіків		
Всього	2866	3711	845	77,2
Миколаївська	2634	3620	986	72,8
Одеська	2690	3246	556	82,9
Полтавська	2552	3431	879	74,4
Рівненська	2471	3317	846	74,5
Сумська	2432	3000	568	81,1
Тернопільська	2276	2464	188	92,4
Харківська	2573	3314	741	77,6
Херсонська	2378	2568	190	92,6
Хмельницька	2399	2917	518	82,2
Черкаська	2475	2928	453	84,5
Чернівецька	2411	2577	166	93,6
Чернігівська	2329	2717	388	85,7
м. Київ	4711	5324	613	88,5
м. Севастополь	2875	3448	573	83,4

Найменший розрив у рівнях заробітних плат жінок відносно чоловіків зафіксовано в Чернівецькій, Херсонській і Тернопільській областях (співвідношення становить відповідно 93,6 %, 92,6 і 92,4 %). Найменшу заробітну плату отримуються жінки порівняно з чоловіками в Донецькій (62,3 %), Луганській (62,9 %) і Дніпропетровській (71,2 %) областях. Тобто, в тих областях, де розмір заробітної плати є вищим, там і різниця в оплаті праці жінок і чоловіків є відчутною.

На основі даних проведено групування регіонів за співвідношенням заробітної плати жінок і чоловіків (табл. 3).

Таблиця 3

**ГРУПУВАННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ЗА СПІВВІДНОШЕННЯМ
ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ У 2013 Р.**

Рівень співвідношення заробітної плати жінок і чоловіків	Кількість регіонів	Рівень заробітної плати жінок відносно заробітної плати чоловіків в групі, %	Регіони
Менше за середній рівень	3	65,4	Дніпропетровська, Донецька, Луганська області
Середній рівень	8	76,4	Запорізька, Київська, Львівська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Харківська області
Більше за середній рівень	16	85,0	АР Крим, Вінницька, Волинська, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Кіровоградська, Одеська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області, м. Київ, м. Севастополь
Разом	27	77,2	Україна

До першої групи, де рівень співвідношення заробітної плати жінок і чоловіків менший за середній рівень (65,4 %), потрапили три регіони України — Дніпропетровська, Донецька та Луганська області. Середній рівень притаманний 8 регіонам — Запорізькій, Київській, Львівській, Миколаївській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Харківській областям. Рівень співвідношення в цих регіонах становить 76,4 %. Більше за середній рівень (85,0 %) мають 16 регіонів України.

Результати проведеного аналізу гендерних нерівностей свідчать про існуючі відмінності в оплаті праці чоловіків і жінок, що носить дискримінаційний характер. У сучасних умовах, коли Україна прагне наближення до європейської спільноти, вкрай важливим є досягнення гендерної рівності, в тому числі і на ринку праці.

Література

1. Бараник З. П. Функціонування ринку праці: статистична оцінка: монографія / З. П. Бараник. — К.: КНЕУ, 2007. — 392 с.
2. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Підручник / О. А. Грішнова. — К.: Знання, 2004. — 535 с. — (Вища освіта XXI століття).
3. Капліна Г. А. Гендерна диференціація оплати праці / Г. А. Капліна [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Arptip/2007_10/kaplina.pdf
4. Лібанова Е. М. Бідність населення України: методологія, методика та практика аналізу / Е. М. Лібанова. — Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України. — К.: КНЕУ, 2008. — 328 с.
5. Новіков В. М. Проблеми гендерної рівності, зайнятості та бідності / В. М. Новіков, Г. Т. Куліков. — К.: Ін-т економіки НАН України, 2002. — 61 с.
6. Харченко Л. В. Гендерні проблеми при формуванні політико-адміністративної еліти в Україні / Л. В. Харченко // Стратегічні пріоритети. — №2(11). — 2009. — С. 88—94. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sp/2009_2/14.pdf
7. Манцуров І. Г. Збалансованість попиту та пропозиції на ринку кваліфікованої праці як фактор інноваційного розвитку економіки України: монографія / Манцуров І. Г., Бараник З. П., Ващаєв С. С., Яценко А. В.; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. І. Г. Манцурова. — К.: КНЕУ, 2008. — 381 с.
8. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України №2866-IV від 8.09.2005 р. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2866-15>

References

1. Baranuk Z. P. Fynkcionyvannja runky praci: statustuchna ocinka [The functioning of the labor market: statistical evaluation] monographia, Z.P. Baranuk. — K.: KNEU, 2007/ — 392 s.
2. Grishnova O. A. Ekonomika praci ta socialno-trydovi vidnosunu [Labor Economics and Labor Relations] pidrychnuk| O. A. Grishnova. — K.: Znannja, 2004. — 535 s. — (Vushcha osvita XXI stolittja).
3. Kaplina G. A. Genderna duferenciacija oplatu praci [Gender differentiation of wages] elektronnyy resyrs — rezhum dostypu: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Arptip/2007_10/kaplina.pdf
4. Libanova E. M. Bidnist naseleennja Ukrainu: metodologija, metoduka ta praktuka analyzy [Poverty in Ukraine: methodology, methods and practices of analysis] / E.M. Libanova. — Instytut demographii ta socialnuh doslidzhen NAN Ukrainu. — K.: KNEU, 2008. — 328 s.
5. Novikov V. M. Problemu gendernoi rivnosti, zaynjatosti ta bidnosti [Issues of gender equality, employment and poverty] / Novikov V.M., Kylikov G.T. — K.: Instytut ekonomiku NAN Ukrainu, 2002. — 61 s.
6. Harchenko L. V. Genderni problemu pru formyvanni polituko-administrativnoi elitu v Ukraini | [Gender issues in policy and administrative elite in Ukraine] L.V. Harchenko // Strategichni prioritetu. — № 2(11). — 2009. — s. 88—94 [elektronnyy resyrs] — rezhumdostypu: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sp/2009_2/14.pdf

7. *Mancyrov I. G. Zbalansovanist poputy ta propozucii na runky kvalifikovanoi praci jak factor innovaciynogo rozvutky ekonomiku Ukrainu [The balance of supply and demand in the market of skilled labor as a factor of innovation development of economy of Ukraine]: monographija \ Mancyrov I.G., Baranuk Z.P., Vashchaev S.S., Jacenko A.V.; za redakcieju prof. I.G. Mancyrova. — K.: KNEU, 2008. — 381 s.*

8. Pro zabezpechennja rivnuh prav ta mozhluvostey zhinok I cholovikiv: Zakon Ukrainu №2866-IV vid 8.09.2005 [On equal rights and opportunities for women and men: the Law of Ukraine №2866-IV of 08.09.2005 p.] — elektronnyy resyrs — rezhum dostypu: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2866-15>

УДК 364-23-053.6:331.5:311

*Бараник З. П., д.е.н., професор,
Іринеvич Ю. В., аспірант
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьман*

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ МОЛОДІ НА РИНКУ ПРАЦІ: СТАТИСТИЧНИЙ АСПЕКТ

СОЦИАЛЬНАЯ ЗАЩИТА МОЛОДЕЖИ НА РЫНКЕ ТРУДА В УКРАИНЕ

SOCIAL PROTECTION OF YOUNG PEOPLE ON THE LABOR MARKET IN UKRAINE

Анотація. У статті розглянуто сучасний стан ринку праці в контексті зайнятості молоді, досліджені сучасні проблеми соціального захисту молоді в Україні. Окреслено основні напрями щодо удосконалення моніторингу молодіжної зайнятості.

Анотация. В статье рассмотрено современное состояние рынка труда в контексте занятости молодежи, исследованы современные проблемы социальной защиты молодежи в Украине. Определены основные направления по совершенствованию мониторинга молодежной занятости.

Abstract. The article reviews the present state of the labor market in the context of youth employment, examines contemporary problems of social protection of youth in Ukraine. It outlines basic directions of improving the monitoring of youth employment.

Ключові слова: молодь, соціальний захист, соціальний захист молоді, економічно активне населення, зайнятість, ринок праці.

Ключевые слова: молодежь, социальная защита, социальная защита молодежи, экономически активное население, занятость, рынок труда.

Key words: youth, social protection, social protection of young people, the economically active population, employment, labor market.

Вступ. Молодь — рушійна сила суспільства. Вона перебуває в центрі соціального, економічного і політичного життя світу. Одним з перспективних напрямків залучення молоді в суспільні процеси країни є забезпечення її робочими місцями. Пошуки першого робочого місця, невідповідність якості отриманих знань з професійними обов'язками, відсутність досвіду роботи, дисбаланс між попитом і пропозицією праці зумовлює зниження рівня економічної активності молоді. Ці та інші проблеми працевлаштування молоді спричиняють зростання рівня безробіття, збі-